

■ پنج سال قبل از ۱۹۸۵

محمد محمدعلی

نشر علم / ۱۳۷۸

۴۴۵ صفحه / ۱۸۵۰ تومان

این کتاب سفرنامه‌ای است که نویسنده بعد از سال‌ها تردید، بالاخره تصمیم به جمع و جور کردن و به چاپ رساندن آن می‌گیرد. این سفر در اوایل انقلاب یعنی از اواخر اسفند ۵۸ تا فروردین ۵۹ (مارس ۱۹۸۰) به مدت ۲۳ روز انجام گرفته که قبل از فروپاشی «اتحاد جماهیر شوروی» می‌باشد. نویسنده در این سفر با تورگردشی سیاحتی به شوروی رفته و مسلماً آن آزادی عملی که یک سیاح جستجوگر آزاد از آن برخوردار است را نداشته اما در عوض شنیدن نظرات و گاه شیرین‌کاری‌های همسفرانش در جای جای کتاب چاشنی گزارش‌ها می‌شود و بر لطف آن می‌افزاید.

نویسنده ما را با ۵ جمهوری کشور شوراها آشنا می‌کند. در ابتدای هریخش، چشم‌اندازی مختصر به تاریخ و جغرافیای هر جمهوری و شهرهای مورد نظر دارد که اطلاعات مفید و لازمی است. سپس به گزارش سفر و مشاهداتش می‌پردازد. در

بخش اروپایی به شهرهای مسکو و لنین‌گراد (سن پترزبورگ) از جمهوری روسیه، شهر کی‌یف از جمهوری اوکراین، شهر تفلیس از جمهوری گرجستان و در بخش آسیایی، به شهر باکو از جمهوری آذربایجان و شهر ایروان از جمهوری ارمنستان می‌رود. او تفاوت بین بخش آسیایی شوروی و بخش اروپایی آن را یک قرن تقویمی فاصله می‌بیند. موزه‌ها، سالن‌های نمایش، قبرستان‌ها، مساجد، کلیساها، کتابفروشی‌ها و... از عمده مکان‌هایی است که مورد بازدید قرار می‌گیرند. اما نویسنده که به مشاهده مردم عادی علاقه‌ی بیشتری دارد، از طرز لباس پوشیدن، حرف زدن و... نیز سخن به میان می‌آورد.

مسائل اقتصادی که گاه با نمونه آوردن قیمت‌ها همراه است، طرز برخورد فروشندگان دولتی و غیردولتی با مشتری، نظریات مردم راجع به گرایش‌های غربی و همچنین دیدگاه آن‌ها راجع به مذهب و نیز انقلاب اسلامی ایران، از دیگر نکاتی است که در این کتاب به آن پرداخته شده است.

از جذابیت‌های دیگر این کتاب این است که نویسنده از ابتدای شرح سفرش توصیفی از دو تابلو «زن گرجی» می‌آورد که از کودکی دیده و در ذهنش نقش بسته‌اند و در طول سفر به دنبال مابه‌ازای خارجی آن‌ها می‌گردد که به صورت رگه‌هایی تا آخر کتاب نمود پیدا می‌کند.

در مجموع می‌توان گفت نویسنده‌ی این سفرنامه دست خواننده را می‌گیرد و بدون آنکه او را خسته کند در شهرها می‌چرخاند و او را در لذت این گردش با خود سهیم می‌کند و اگر خواننده شوق و یا نیاز بیشتری به سرک کشیدن و از ته و توی قضایا سر در آوردن دارد، می‌تواند روی ۶۰ صفحه‌ی آخر کتاب که تحت عنوان «یادداشت‌ها» آمده و اطلاعات نسبتاً مبسوطی راجع به افراد و وقایع دارد، مکث بیشتری کند.

این سفرنامه با لحن صمیمی نوشته

شده و نویسنده کوشیده است دیدی تحمیلی به قضایا نداشته باشد تا خواننده را در ارزیابی آزاد بگذارد.

■ خوب شد به دنیا آمدی

میترا داور

انتشارات سالی / چاپ اول ۱۳۷۸

۱۲۵ صفحه / ۵۰۰ تومان

خوب شد به دنیا آمدی، سومین مجموعه‌ی قصه‌ی کوتاه از میترا داور است که در فاصله‌ی کمتر از یکسال از دومین مجموعه‌ی او «دل بالش» راهی بازار کتاب شده است. در این مجموعه ما سه قصه‌ی کوتاه می‌خوانیم. برخی از قصه‌ها همان فضاهای شخصیت‌ها و دغدغه‌های مجموعه‌ی دل بالش را، اما به شکل دیگری منعکس کرده‌اند. مثلاً شخصیت‌های «نازنین» و «محمد» در قصه‌ی «خورشید مادر نیست» همان شخصیت‌های «مادری مثل نوک مداد سیاه» در مجموعه‌ی «دل بالش» اند. «خوشگلا دوستی می‌زنند» شکل دیگری از «با ناخوشان» است که در هردوی آن‌ها مشکلات کاری در محیط کارگری ترسیم شده است. «بیش‌تر از نود روز» و «پشت به در ورودی» از دو مجموعه، هر دو فرسودگی و زوال را در اثر روزمرگی و کسالت محیط کارمندی که آرام آرام افراد را به سوی مسخ و نیستی می‌کشاند، نشان

می‌دهند.

در قصه‌های دیگر این مجموعه، طبق سیاق داور، جاهای مخفی، مهم‌تر از گفته شده‌هاست و خواننده برای یافتن رگه‌های اصلی باید به‌اشاره‌های گذرا و گاه مبهم توجه بیش‌تری بکند.

قصه‌ای که در این مجموعه تمایزش را از دیگر قصه‌ها بطور فاحش نشان می‌دهد قصه‌ی «ابوظفیل» است. «ابوظفیل» قصه‌ی عشق و مرگ است. داور در این قصه با همان ظرافتی که به‌مسئله‌ی عشق پرداخته به‌مسئله‌ی مرگ نیز می‌پردازد، گرچه در اکثر قصه‌های او مرگ حضور دارد و گاه دل‌مشغولی اصلی شخصیت‌هاست اما در این قصه با زبان غیرعصبی و متفاوت به آن پرداخته است. او نگران زمان است می‌نویسد تا مرگ پاپس بکشد، برای او زمان به‌طور عجیبی درهم ریخته است، خیلی از چیزها را به‌یاد نمی‌آورد و گاه زمان به‌سنگ‌شدگی می‌رسد، مثلاً زمان نوشتن، کمی بعد از شروع قصه، همان زمانی است که در پایان قصه آمده است (ساعت ده و چهل و پنج دقیقه) انگار که مسئله‌ی عشق و مرگ با وجود نویسنده عجین شده و او همیشه آغشته به تمام اتفاقات این قصه خارج از زمان است.

ابوظفیل قصه به‌شکل‌های گوناگون مثل بت عیاری از هر طرف جلوه می‌نماید و نهان می‌شود. او که علیرغم اسمش ابوظفیل (پدر طفیل) در جایی از قصه از نوادگان طفیل نامیده می‌شود او که بخشی از همین کلمات است، آن هم بخشی که مربوط به‌همه‌ی ماست.

گاه شخص یا معشوق زمینی است: آن روز که پدر ابوظفیل در مهمانی گفت «همه‌ی عشق‌ها فراموش می‌شود» تعجب کردم.

«آن وقت باز هم به‌پلیور سبزرنگی که شانه‌ها و بازوهایش را می‌پوشاند حسادت می‌کنم؟ و به‌آن کوچه‌ای که او هرروز قدم‌زنان از آن می‌گذرد...» (ص ۵۹)

گاه آفریننده یا همان روح آفرینش (الهام‌بخش) است: «به‌غیر از آن، شانه‌های ستبرش هم می‌گفت می‌تواند بار سنگین کلمات را بردوش بکشد او خودش کلمه بود، ابوظفیل روح همه‌ی کلمه‌ها، روح همه‌ی عشق‌ها و حکایت‌ها و...» (ص ۵۸) و در جایی به‌نظر آیموس می‌آید: «او روح پسریشان نیمه‌ی دومم - یکی از نواده‌های طفیل - نگاه اوست ناپیدا در شب‌ها که تاریکی را مثل تیغ‌ی نور می‌شکافد و روشن می‌کند» (۵۸)

داور در این قصه با مقوله‌ی «عشق و مرگ» حسی شده است و این حس را به‌خواننده نیز منتقل می‌کند. قصه‌ای می‌شود برای همه. قصه‌ای کشفی - شهودی که شاید خود او هم موقع آفرینش متوجه آن نبوده است. لذت از عشق و بیم از مرگ، آفرینندگی این یکی و نهیب و کمین دائمی آن دیگری است که قصه را پیش می‌برد و مگر همین دو، نیروی محرکه‌ی خلق هراثر هنری‌ای نیست؟

■ تعلیق

محمد رحیم اخوت

انتشارات نقش خورشید

۸۶ صفحه / ۵۰۰ تومان

کتاب به‌قول نویسنده یک داستان بلند است که حکایت از زندگی اشرافی بریاد

رفته‌ای دارد: زنی که مجبور است برای تامین مایحتاج، خرده خرده وسایل قدیمی‌اش را بفروشد و پسری که برای خرید این وسایل می‌آید، در خلال انتخاب، قصه‌ی زندگی این خانواده را که از زبان دیگران شنیده به‌یاد می‌آورد و یا در اسناد و قباله‌ها و مدارک موجود به‌گوشه‌ای از آن‌ها پی می‌برد که این اطلاعات در طول قصه و با زبان نثر قدیم به‌طور پراکنده می‌آید. انگار خود نویسنده نیز به این پراکندگی واقف بوده است که در آخر کتاب سال‌شمار وقایع را آورده و در آنجا به‌طور دقیق تاریخ تولد و مرگ و اتفاقات مهم را ذکر می‌کند. معمولاً اگر در آخر قصه‌ای سال‌شمار می‌آید برای خلاصه و یا ساده کردن است نه آنکه سال‌شمار قسمتی مجزا و جبران‌کننده‌ی نقایص قصه باشد. شاید این وقایع برای نویسنده اهمیت خاصی داشته‌اند که به‌طور دقیق به‌سال شمسی و قمری بیان شده‌اند ولی برای خواننده این وقایع وقتی مهم‌اند که در قصه پرداخت شده باشند و طبق ساخت قصه در ذهن شکل بگیرند و بمانند.

■ بلوط‌ها در شب

توفیق مشیرپناهی

نشر بیان آزادی

۶۵ صفحه / ۳۵۰ تومان

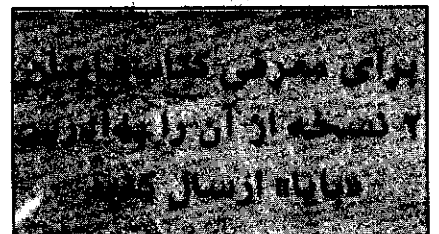

این مجموعه شامل ۷ قصه کوتاه و ۴ طرح است. قصه‌ها جوری نوشته شده‌اند که کشش خواندن در خواننده ایجاد می‌شود و حتی اگر در جاهایی با قصه مشکل پیدا شود باز این کشش بر قطع قصه برای سر در آوردن از چسند و چون ماجرا، غلبه می‌یابد و خواننده ترجیح می‌دهد ابتدا قصه را تمام کرده و سپس به این جستجوگری بپردازد. نقطه‌ی قوت دیگری که برخی از قصه‌ها دارند این است که بعد از این جستجوگری نیز ممکن است هنوز هم خواننده کاملاً از چگونگی ارتباطات مطمئن نباشد ولی آن لذتی که باید از خواندن یک قصه برده باشد را، برده است و احساس رضایت می‌کند. این پتانسیل‌ها نشان می‌دهند که نویسنده، از پس اولین مجموعه خوب برآمده و از قصه و از خواننده‌اش انتظار معقولی دارد، هیچکدام را نه به حال خود واگذاشته و نه اسیر خودش کرده است. برای او آرزوی موفقیت می‌کنیم.

در ضمن قبلاً مجموعه شعری به نام آوازهای کوچک از این هموطن گُرد منتشر شده و مجموعه‌ی قصه‌ای نیز به زبان گُردی با نام «دایناسورها و داستان‌های دیگر» دارد که گویا زیر چاپ است.

نیکو یوسفی، رویا تفتی، ش. الف.

معرفی کتاب

■ روی سل پایانی

پگاه احمدی

انتشارات نگاه سبز

۶۴ صفحه / ۴۰۰ تومان

در شعرهای پگاه احمدی گاه جرقه‌هایی دیده می‌شود که سطرهایی را برجسته‌تر می‌کند: «گونه‌ام جایش را در آینه تصمیم می‌گرفت» و «حالا که در آرزوی تو بومی می‌شوم»، «آخرین صندلی دلیل نشستن نیست». اما اینها اندکند و غالباً گم می‌شوند. به نظر می‌رسد شعرهای احمدی به‌درگیری بیشتر بین سطرها - با یکدیگر و در تشکیل کل شعر - نیاز دارند تا به‌جای گم شدن حضورشان را پررنگ‌تر کنند. جاهایی که شاعر، موسیقی سطرها، حس‌های بیان شده در شعر و... را بیشتر و بهتر از خلال تجربه‌های شخصی‌اش عبور می‌دهد موفق‌تر است.

کلاغ نیمی از خورشید را می‌پوشاند / تو / نیمی از کلاغ را / موهایم را که کنار می‌زنم / دیگر کامل چیزی رویا نیست / بگذار درخت‌ها / نصفه برویند .

■ تساهل در تاریخ اندیشه‌ی غرب

ژولی سادا - ژاندارون؛ ترجمه‌ی عباس باقری

نشرنی علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
۲۶۴ صفحه / ۱۴۰۰ تومان

تساهل ترجمه‌ی متونی است از سن اوگوستین، با سناژ دوپو وال، پیل بوسوئه، کاستلیون، اعلامیه‌ی حقوق بشر، اراسم، گرامشی، هلوتیوس، کانت، لسینگ، لوی اشتراوس، جان لاک، میل، مور، نیگل، رابونس - ائین، راولز، روسو، اسپینوزا، لئو اشتراوس، توماس داگن، ولتر، والترز که توسط ژولی سادا - ژاندارون گردآوری شده و در ۶ فصل، راست دینی و کژدینی، تساهل و تفسیر متون مقدس، حق وجدان، وظیفه‌ی عقل، حقوق شهریار، حق شهروندان: عمومی و خصوصی، آزادی اندیشه، آزادی بیان و تساهل و ابهام‌های تساهل وارد بازار کتاب شده است.

■ اندیشه‌های بنیادی در

جامعه‌شناسی

پیتز کیویستو؛ ترجمه‌ی منوچهر صبوری

نشرنی

۲۴۶ صفحه / ۱۲۵۰ تومان

در این کتاب موضوعات و مسائل عصر حاضر و جامعه‌ی پست مدرن با اندیشه‌های نظریه‌پردازان برجسته‌ای که تفکر جامعه‌شناسی در اواخر قرن ۱۹ را پدید آوردند پیوند یافته و در ۶ بخش ۱- اندیشه‌های بنیادی درباره‌ی جهان اجتماعی ۲- جامعه صنعتی ۳- دموکراسی ۴- فردگرایی ۵- مدرنیته ۶- نگاهی به آینده‌ی جهان گرد آمده است.

■ غریبه در کندو

مسعود یحوی

نشر توسعه

۱۳۲ صفحه / ۴۸۰ تومان

این کتاب شامل ۴ قصه و ۳ پیش‌قصه می‌باشد که علیرغم توانایی نویسنده در بکارگیری زبان محاوره، ادبی، فخمانه، آرکسائیک و... ضرورت استفاده از آن‌ها رعایت نشده است. «پرسه در برزن کودکی»، «زروان، بازیگر ویرانگر» و «آرام بر تخته سنگی نیشتم» روایت‌هایی قطعه قطعه‌اند که به راحتی می‌توان قسمت‌هایی از آن‌ها را حذف و یا قسمت‌هایی به آن اضافه کرد و چون فرم ندارند، در حد مواد خام می‌مانند و خواندن آن‌ها خسته‌کننده است.

قصه‌های «مستوری» و «دیوسر» ساخت بهتری دارند در ضمن اینکه زبان در قصه‌ی «دیوسر» از صمیمیت و یکدستی قابل قبولی برخوردار است.

با توجه به مواد خام غنی و گاه بکر و زیبا، پیشنهاد می‌شود نویسنده در بکارگیری این عناصر و سواپس بیشتری به خرج داده، روایت‌ها را از حالت خطی در آورد و با بکار بردن فرم‌های مناسب و همچنین استفاده از زبان زنده و ملموس برجذابیت قصه‌ها بیفزاید.